



A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME TELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Szakmai fórum a megújuló, 2030-ig szóló
Nemzeti Biodiverzitás Stratégiáról

A biológiai sokféleség megőrzésének alkotmányos alapjai

Zentainé dr. Gáspár Vera

Alapvető Jogok Biztosának Hivatala

Jövő Nemzedékek Érdekeinek Védelmére Ellátó Biztoshelyettes
Titkárságának vezető-főtanácsosa

Budapest, 2021. október 20.



A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME TELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Bevezetés

- Magyarország természeti adottságaiból adódóan rendkívül **változatos természeti értékekkel rendelkezik.**
- Az itt található fajok és élőhelytípusok **természetvédelmi helyzete** azonban **sérülékeny**, sok esetben **kedvezőtlen tendenciák** láthatók.
- Ahhoz, hogy ezt a kiemelkedő biológiai sokféleséget és az emberi élethez elengedhetetlen ún. **ökoszisztéma-szolgáltatásokat** megőrizzük, minden eszközre szükség lesz.
- A biológiai sokféleség nagyarányú csökkenésének következményei súlyosan **veszélyeztetik az emberi jogokat.**
- Az egészséges környezet hiányában **veszélybe kerülnek az élethez, az egészséghez, az élelmiszerhez és a biztonságos ivóvízhez fűződő alapvető jogok.**





A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELMÉT ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Alaptörvényi kötelezettségek

- Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása szerint mi a magyar nemzet tagjai vállaljuk, hogy örökségünket, a **Kárpát-medence természet adta** és ember alkotta értékeit **ápoljuk és megóvjuk**. Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és **természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit**.
- Az Alaptörvény P) cikke alapján a természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a **biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok**, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek **védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége**.
- Az Alaptörvény 38. cikke rendelkezik arról, hogy az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése **és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele**.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata

Az Alkotmánybíróság a döntéseiben egyértelművé tette az állam (és mindenki) feladatait a biodiverzitás megőrzése tekintetében.

- 1) Védelem, megőrzés és fenntartás kötelezettsége
- 2) Megelőzés és az elővigyázatosság követelménye
- 3) Távlatos tervezés kötelezettsége
- 4) Takarékos erőforrás-gazdálkodás





A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME T ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

1) Védelem, megőrzés és fenntartás kötelezettsége

- A honos növény- és állatfajok **önmagukban is értékesek és védelemre méltóak** (túlmutat a haszonelvű antropocentrikus megközelítésen).
- A természeti erőforrások **minőségét, a biodiverzitást meg kell őrizni és fenn kell tartani** (és értelemszerűen fejleszteni is).
- **Nemzedékek közötti méltányosság** (jövő nemzedékek védelme) elve: a választás lehetőségének megőrzése, a minőség megőrzése és a hozzáférés lehetőségének biztosítása.





A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME T ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

2) A megelőzés és az elővigyázatosság követelményei

- Az állam **nem okozhat visszafordíthatatlan környezeti károkat**, olyan jogalkotásra köteles, amely az ilyen károkat megelőzi.
- Az államnak kell igazolnia azt, hogy a tudományos bizonytalanságra is figyelemmel, **a környezet állapotának romlása egy adott intézkedés következményeként bizonyosan nem következik be.**



A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME T ÉLLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

3) A távlatos tervezés kötelezettsége

- A jogalkotó döntéseinek meghozatala során **távlatosan**, kormányzati ciklusokon átívelő módon kell mérlegelnie.
- A jogszabályok meghozatalakor nem csak a jelen nemzedék egyéni és közös szükségleteit kell mérlegelni, hanem **figyelembe kell venni a jövő nemzedékek életfeltételeinek biztosítását is**.
- A védelmi szempontoknak **be kell épülnie** a szektorokat áthidaló **szakpolitikákba, stratégiákba**.
- A stratégiák végrehajtása a jogalkotás során különösen fontos.





A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME TELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

4) Takarékos erőforrás-gazdálkodás

- Az állam a természeti erőforrásokkal **takarékosan köteles gazdálkodni**, és a magánszemélyeket is ilyen használatra kell ösztönöznie.
- Az állam a jövő nemzedékek **bizalmi vagyonkezelőjeként jár el**.





A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME TELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Biztoshelyettes egyes jogkörei

- Alapjogvédelmi tevékenységet lát el, eljárását bárki kezdeményezheti.
- Visszásságokat kivizsgálja, orvosolja, általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményez.
- Különös figyelmet fordít a Alaptörvény P) cikkében meghatározott, jövő nemzedékek érdekeinek védelmére.
- Figyelemmel kíséri a jövő nemzedékek érdekeinek érvényesülését, és többek között felhívja a nyilvánosság figyelmét a jövő nemzedékeket érintő jogsértés veszélyére, Alkotmánybírósághoz fordulhat, jogalkotási javaslatot tehet.

- Összes AJBH panasz kb. 5-6000 db/év.
- Ebből évente körülbelül 400-500 panasz tartozik a biztoshelyettes hatáskörébe.
- Átlagosan a panaszok 4-5%-a kifejezetten természetvédelmi tárgyú (pl. Fertő-tó, Natura 2000 területek, erdőgazdálkodás, védett területek és fajok, etc).



A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME TELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Ökoszisztéma-szolgáltatások

- Alaptörvényi kötelezettség értelmében biztosítani kell, hogy a természeti tőke állaga, mennyisége, minősége, működőképessége és alapvető folyamatai fennmaradjanak a jövő nemzedékek számára.
- Biológiai Sokféleség Egyezmény kapcsán kiadott határozatokban, illetve az EU Biodiverzitás Stratégiai Tervében is az egyik fő célkitűzés az ökoszisztémák szolgáltatásainak minél teljesebb megőrzése.
- A 2020-ig tartó és a most bemutatásra kerülő, új Nemzeti Biodiverzitás Stratégiában is kiemelkedő helyet kapott az ökoszisztéma szolgáltatások témaköre.
- A Nemzeti Biodiverzitás Stratégiában és az NTA-ban meghatározott, ökoszisztéma-szolgáltatásokra vonatkozó célkitűzések teljesítéséhez szeretne a Hivatalunk is hozzájárulni.



Ökoszisztéma-szolgáltatásról műhelybeszélgetés

Időpont:

2021. november 17.

Helyszín:

Magyar Tudományos Akadémia

Cél:

A ökoszisztéma-szolgáltatások, természeti tőke értékelésének beépítése a hatályos jogrendszerbe, jogalkalmazási gyakorlatba, különös tekintettel a hosszabb távú tervek, programok koncepciók kidolgozásába és végrehajtásába, illetve a környezeti elemekre, természeti erőforrásokra jelentős hatást gyakorló beruházások engedélyezési eljárásába.





A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME TELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

jnho@ajbh.hu

Gaspar.Vera@ajbh.hu

